

Management Samenvatting

Onderzoek naar de werkgelegenheidseffecten van liberalisering, splitsing en privatisering.

Inleiding & Vraagstelling

Het Ministerie van Economische Zaken heeft Capgemini gevraagd de werkgelegenheidseffecten van de maatregelen ter bevordering van vrije marktwerking nader te onderzoeken. De kernvraag die in dit onderzoek wordt beantwoord is dan ook:

Wat zijn de effecten van Liberalisering, het DTe Advies (“Vette Netbeheerder”), Splitsing en Privatisering op de werkgelegenheid in de energiesector?

Methode

In dit onderzoek zijn op basis van een analyse van de historische ontwikkelingen in de energiemarkt, een 15-tal interviews met vertegenwoordigers uit de energiesector, een studie van de grote geïntegreerde Europese energiebedrijven en een case studie van de spoormarkt een vijftal scenario's voor de ontwikkeling van de energiemarkt uitgewerkt. Voor elk van deze scenario's zijn de werkgelegenheidseffecten bepaald. Deze scenario's zijn:

- **Nul Scenario** - In dit scenario is uitgegaan van de huidige “status quo”: de huidige ontwikkelingen zetten zich voort zonder dat er nieuwe wet- en regelgeving bijkomt;
- **Nul Scenario & DTe Advies Scenario** - In dit scenario wordt aan het nul scenario het DTe Advies, conform het DTe Advies van 16 december 2004 over de taken en activiteiten van de netbeheerder na splitsing (“Vette Netbeheerder”), toegevoegd;
- **Splitsing Zonder Verdere Privatisering Scenario** - In het splitsing-zonder-verdere-privatisering scenario is bovenop het nul scenario het splitsingswetsvoorstel doorgevoerd. Dat wil zeggen dat de geïntegreerde energiebedrijven tot op aandeelhoudersniveau gesplitst zijn in een netwerkbedrijf (de netwerkbeheerder) en een commercieel bedrijf.
- **Splitsing & Privatisering Commerciële Bedrijf** – In dit scenario het is het splitsingswetsvoorstel uitgevoerd en kan het afgesplitste commercieel bedrijf worden geprivatiseerd. In dit scenario kan direct na de splitsing het leveringsbedrijf door aandeelhouders worden verkocht.
- **Splitsing & Privatisering Commerciële en Netwerk Bedrijf** - In dit scenario is het splitsingswetsvoorstel uitgevoerd. Het afgesplitste commercieel bedrijf kan volledig en het netwerkbedrijven kan voor de toegestane minderheid van 49% worden geprivatiseerd.

De scenario's hebben een cumulatief karakter: aan het nul scenario wordt in scenario 1 het DTe Advies toegevoegd of wordt in scenario 2 de splitsing toegevoegd. Aan het Nul scenario & Splitsing van scenario 2 wordt in scenario 3 privatisering van het commercieel bedrijf toegevoegd en in scenario 4 de privatisering van het commercieel en netwerk bedrijf voor een minderheidsbelang van maximaal 49%.

Voor elk van de scenario's zijn de logische oorzaak-gevolg relaties bepaald volgens onderstaande model:

Op basis van deze kwalitatieve analyse zijn aannames gemaakt om kwantitatieve voorspellingen over de werkgelegenheidseffecten tot 2015 te doen. Hierbij is de UK als benchmark gebruikt vanwege de best in class productiviteit en productiviteitsgroei.

Resultaten Historische Ontwikkelingen

De historische ontwikkelingen van Duitsland, Denemarken, Nederland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk vertellen ons dat liberalisering in Europa heeft geleid tot een sterke daling van de werkgelegenheid in de afgelopen 10 jaar. In het Verenigd Koninkrijk daalde werkgelegenheid van 1994-2004 het meest (51%) gevolgd door Duitsland (35%) en Nederland (30%). Minder sterk is de daling in de Scandinavische landen Zweden (25%) en Denemarken (16%) geweest.

Deze daling is het gevolg van commercialisering, rationalisering en consolidatie in de markt. Binnen energie bedrijven heeft rationaliseren en consolideren geleid tot efficiencyverbeteringen en schaalearde effecten die de werkgelegenheid hebben doen afnemen. Er is echter nog ruimte om verdere efficiencyverbeteringen te realiseren door werkgelegenheidsreductie.

Resultaten Scenario Analyse

Ieder scenario is beschreven en doorgerekend. In onderstaande tabel staan de belangrijkste resultaten van de Scenario Analyse vermeld:

Scenario en Kwalitatieve analyse	Daling Werkgelegenheid in 2015 t.o.v. 2004 (verschil met nul scenario)	Jaartal van bereiken werkgelegenheidsdaling van 5000 (verschil met nul scenario)
Nul Scenario De Nederlandse energiesector verandert geleidelijk door beperkte toetreding van buitenlandse spelers en meer nadruk op efficiency.	5.500 (0)	2011 (0 jaar)
Nul Scenario & DTe Advies Scenario Het DTe Advies leidt tot inefficiënties in Nederlandse energiebedrijven.	5.300-5.400 (nihil)	2012-2014 (1-3 jaar later)
Splitsing Zonder Verdere Privatisering Scenario (Theoretisch) Splitsing leidt tot tijdelijke prijsconcurrentie en mogelijk tot consolidatie van netwerkbedrijven.	5.000-5.700 (nihil)	2011-2015 (0-4 jaar later)
Splitsing & Privatisering Commerciële Bedrijf Werkgelegenheidsverlies door internationale consolidatie en verhoogde druk op het rationaliseren van de bedrijfsvoering.	9.000 – 10.000 (3.500 - 4.500)	2009-2010 (1-2 jaar eerder)
Splitsing & Privatisering Commerciële en Netwerk Bedrijf Naast bovenstaande ontwikkeling opereert het netwerkbedrijf sneller efficiënter door het streven naar rendement op kapitaal van de private aandeelhouders.	9.000 – 10.000 (3.500 - 4.500)	2008-2009 (2-3 jaar eerder)

Conclusie

Verdere rationalisatie en consolidatie zal de werkgelegenheid in de Nederlandse energiesector significant doen dalen, ook zonder verdere maatregelen. Deze daling van de werkgelegenheid wordt geschat op 5.000 tot 6.000 arbeidsplaatsen in 2015 ten opzichte van 2004.

De implementatie van het DTe Advies ("Vette Netbeheerder") of de implementatie van het Splitsen van geïntegreerde energiebedrijven zonder verdere privatisering hebben geen additioneel effect op de hoogte van deze daling. Wel hebben beide maatregelen effect op het tempo waarin de daling geschiedt. : bij implementatie zal de daling trager geschieden. Deze vertraging wordt veroorzaakt door optredende

inefficiënties in de Nederlandse energiebedrijven. Opgemerkt moet worden dat splitsing zonder verdere privatisering een theoretisch scenario is.

Privatisering is de voornaamste oorzaak van additionele werkgelegenheidsdalingen. Het heeft een sterk effect op zowel de hoogte als op het tempo van de werkgelegenheidsdaling. Snel veranderende marktdynamieken, zoals een sterk toenemende concurrentie en de komst van nieuwe partijen, leggen een verhoogde druk op rationalisatie en internationale consolidatie. Dit met een snelle en forse stijging van de arbeidsproductiviteit als gevolg.